

Az egri fertálmesterségről

Kocsis Beánát és Siller Imre, mindketten a maklári II. negyedben viselték a fertálmesteri tisztséget. Teljes fertálmesteri díszben vannak, és kezükben ott a szalagos bot...

Történelmünket újraértékelő korunkban nem érdektelen áttekinteni a helyi települések általánostól eltérő intézményeinek történetét sem. Fontos lehet a mind népességében, mind gazdasági helyzetében megerősödött Eger hajdani — és szinte egyedülálló — jogintézményének, a *fertálmesterségnek* vizsgálata is. Fontos, mert tanulhatunk belőle.

A 18-19. században is érvényes az a megállapítás, hogy a helyi igazgatási szint „communitasa” (falu-város) adja keretét a rendi és felekezeti elkülönülésen túl, a mesterségbeli, negyedi, tizesi, nagyközségi, erdőközi, pinceközi, életkori és egyéb szerveződéseknek. Ilyen önkormányzati-igazságszolgáltatási feladatokat ellátó jogintézmény a fertálmesterség is, amely mint „megtisztelő” megbiztatás maradt fent, a hagyománytiszteletéről híres egri polgárság körében, századunk közepéig.

Egykori fertálmesterként a hivatás avatott kutatója volt *Breznay Imre*. Az egri fertálmesterségről címmel 1939-ben megjelent monográfiájában a következőket írja: *„Kialakult pedig a török hódoltság megszűntével, a 17. század végén... A körülmények szükségessé tették, hogy minden negyednek legyen a polgárok köréből egy-egy köztisztelőben álló bizalmi embere... akinek személyes tekintélye segítségére lehessen a város vezetőségének a közigazgatásban, és az igazságszolgáltatásban. Már az első városi jegyzőkönyvek beszélnek az akkori latinos elneve-*

zés szerint „decunioról” (később tizedesről), akinek neve az idők folyamán fertálmester lett.”

A fertálmestereket a város negyedei választották saját polgáraik közül, később azonban már csak azokra hárult ez a megtiszteltetés, akik valamikor viselték e tisztséget. A választásról a következőket írja Breznay Imre: *„A kiérdemült fertálmesterek január folyamán a tényleges fertálmesterek házánál vagy pincéjében úgynevezett suttogóra gyűlnek össze. Itt bizalmas beszélgetés során számbaveszik azokat a negyedbeli polgárokat, akiket erre a megtiszteltetésre érdemesnek tartanak. Ha nem tudnak megegyezésre jutni, többször is megismétlődik a „suttogó”, míg végre barátságos poharazás mellett kialakul a vélemények egysége... A választás a lelépő fertálmester búcsúzó vacsorája előtt történik, s erre minden negyedbeli kiérdemült fertálmestert meg kell hívni...”*

Mikor a város minden negyedében lezajlottak a letéti és feltéti vacsorák, früstökök és trakták, akkor minden év februárjának kilencedik napján (Szent Apollónia-napján) megrendezték az ünnepélyes eskü szertartását. Az új fertálmesterek elődeik az úgynevezett keresztapák, valamint a „barátné-asszonyok” társaságában a nagytemplomban, majd a városházán Isten és a világ színe előtt hitet tettek. Hitet, hogy a kerek egy évre kezükbe tett bizalommal visszaélni nem fognak.

(Folytatjuk)

Dr. Németh Zoltán